3.10.2024

Budjettiosasto, kunta- ja alueosasto
Valtiovarainministeriö

Hyvinvointialueiden vuoden 2025 valtion rahoitus, sen taustalla olevat tekijät ja alueittainen jakautuminen

Viitaten 1.10.2024 sosiaali- ja terveysvaliokunnan valtion vuoden 2025 talousarvioesityksen (PL 33) asiantuntijakuulemiseen, ohessa valtiovarainministeriön vastauksia esitettyihin kysymyksiin koskien hyvinvointialueiden rahoitusta.

Mistä eristä mom. 28.89.31 lisäys muodostuu?

- Yleiskatteinen rahoitus vuodelle 2025 on n. 26,2 mrd. euroa.
- Rahoitus kasvaa kuluvaan vuoteen verrattuna n. 2,2 mrd. eurolla.
  - Vuoden 2023 alijäämän perusteella maksettava jälkikäteistarkistus lisää rahoitusta n. 1,4 mrd. euroa (sisältäen indeksikorotuksen ja palvelutarpeen kasvun).
  - Indeksikorotus (3,00 %) lisää rahoitusta n. 800 milj. euroa, sisältäen n. 67 milj. euroa jälkikäteistarkistuksen indeksikorotusta.
  - Palvelutarpeen kasvu lisää rahoitusta n. 270 milj. euroa, sisältäen n. 29 milj. euroa jälkikäteistarkistuksen palvelutarpeen kasvua.
  - Hallituksen päättämät tehtävä- ja asiakasmaksumuutokset vähentävät rahoitusta nettomääräisesti 289 milj. eurolla. Tässä on huomioitu myös määrärahalisäykset velvoitemuutoksiin: lasten ja nuorten terapiatakuuseen, vammaispalvelulainsäädäntöön sekä aiemmin säädettyjen velvoitteiden vaiheittaisen toimeenpanon rahoitus.
  - Siirtymätasaukset vähentävät rahoitusta 67 milj. eurolla.
  - Kasvua suhteessa kuluvaan vuoteen selittää määrärahan mitoituksessa huomioon otettujen muutosten lisäksi se, että vuoden 2024 budjetoituun rahoitukseen sisältyi 530 milj. euroa jälkikäteen maksettua vuoden 2023 rahoitusta.

Taulukko 1. Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

(Lähde: Momentin 28.89.31 selvitysosa)

Ajokorttitarkastusten rajaaminen palveluvalikoiman ulkopuolelle (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-5 000
Asiakasmaksujen korottaminen (HO 2023, Lisätoimet 2024)	-150 000
Hoitotakuu (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-96 200
Hoitotakuu (pidetään voimassa 1.9.2023 voimaantullut 14 vrk hoitotakuu) (HO 2023)	-25 000
Hoitotakuun toteutus (pmi Marinin hallitus)	14 800

Hyvinvointialueille vuonna 2023 siirtyneitä tuloja ja kustannuksia tasaavan kertaerän poistuminen	-531 412
Indeksikorotuksen määrä v. 2025	732 857
Indeksikorotus (vuoden 2022 kustannuspohjan korjaus LTA2 2024)	35
Iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-45 000
Jälkikäteistarkistus (indeksikorotus)	66 708
Jälkikäteistarkistus (palvelujen kysynnän kasvu)	29 072
Jälkikäteistarkistus (rahoituslain 10 §)	1 316 342
Kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta tehtävän siirron tarkentuminen (siirto momentilta 28.90.30 LTA2 2024)	559
Lasten ja nuorten terapiatakuu (HO 2023, lisätoimet 2024) (BudjL)	22 168
Lastensuojelulain muuttaminen (jälkihuollon ikärajan laskeminen) (HO 2023)	-12 000
Lastensuojelun henkilöstön kelpoisuusvaatimusten joustavoittaminen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-2 000
Mielenterveyslain muuttaminen (tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa hoidossa olevien potilaiden oikeusturva, summan tarkennus vuodelle 2025 (HO 2023)	-310
Palvelujen kysynnän kasvu	240 557
Palvelujen kysynnän kasvu (vuoden 2022 kustannuspohjan korjaus LTA2 2024)	14
Potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista annetun lain kertaluonteisten kustannusten poistuminen (pmi Marinin hallitus)	-350
Potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista annetun lain pysyvien kustannusten kasvu (pmi Marinin hallitus)	45
Sote-valvontalaki (pmi Marinin hallitus)	2 600
Synnyttäneen äidin selvittämistä ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevan kertaluontoisen rahoituksen päättyminen	-35
Vammaispalvelulain soveltamisalan muuttaminen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	24 800
Vuoden 2024 siirtymätasausten poistaminen	103 979
Vuoden 2025 siirtymätasaukset	-67 101
Yliopistosairaalalisän rahoitus (vuoden 2022 kustannuspohjan korjaus LTA2 2024)	4
Yhteensä	1 620 132

Miksi eri alueiden välillä on niin suuria eroja vuoden 2025 rahoituksen osalta?

Rahoituksen kasvu vuodelle 2025 vuodesta 2024 on suurinta Varsinais-Suomen (13%), Vantaa-Keravan (13), Länsi-Uusimaan (10%), Pirkanmaan (10%) ja Lapin (10%) hyvinvointialueille (taulukko 2). Rahoituksen suuri kasvu näille alueille selittyy sekä *1) rahoituksen määräytymistekijöiden tilastotietojen päivittymisellä että 2) rahoitukseen ensi kertaa lisättävällä rahoituksen lakisääteisellä jälkikäteistarkistuksella ja sen kohdentumisella rahoituslain (617/2021) määräytymistekijöiden perusteella* (taulukko 3).

Määräytymistekijät päivitetään vuosittain uusimman tilastotiedon perusteella. Vuoden 2025 rahoituksessa käytetään vuoden 2023 väestörakennetilaston tietoja asukasmääristä, vieraskielisten määrästä, ruotsinkielisten määrästä kaksikielisillä hyvinvointialueilla, asukastiheydestä, saaristokuntien saaristossa asuvien määristä, saamenkielisten määrästä Lapin hyvinvointialueella ja yliopistosairaala-alueiden asukasmäärästä ja vuoden 2022 tilastotietoa mm. sairastavuudesta, ikä- ja sukupuolirakenteesta, tulotasosta, koulutuksesta ja työmarkkina-asemasta (= palvelutarvekertoimien tarvetekijät). Rahoituksen jälkikäteistarkistus voimistaa rahoituksen määräytymistekijöiden muutoksen vaikutusta vuoden 2025 rahoituksen aluekohtaiseen kohdentumiseen vuodesta 2024. Tämä johtuu siitä, että myös

jälkikäteistarkistuksen määrä, n. 1,4 mrd. euroa, kohdennetaan hyvinvointialueille uusimmilla tilastotiedoilla päivitettyjen määräytymistekijöiden perusteella.

Palvelutarvetta kuvaavat palvelutarvekertoimet perustuvat sairausluokitukseen sisältyvistä sairauksista (sisältää tällä hetkellä n. 120 sairausdiagnoosia), väestön ikä- ja sukupuolirakenteeseen ja sosioekonomista asemaa kuvaaviin tilastotietoihin. Vuoden 2025 rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelutarvekertoimet ovat muuttuneet merkittävästi vuoden 2024 rahoituksen määräytymisessä käytetyistä palvelutarvekertoimista ja niiden muutos osaltaan selittää rahoituksen aluekohtaista muutosta vuodelle 2025 (liite 1) ja tästä syystä osalle alueista kohdentuu rahoitusta kuluvaa vuotta enemmän. Myös muiden rahoituslain määräytymistekijöiden tilastotiedon (mm. asukasluku) päivittyminen (liite 2) muuttaa rahoituksen kohdentumista alueiden välillä kuluvasta vuodesta. Lisäksi koska aluekohtaiset tarvekertoimet painotetaan asukasluvulla, on rahoituksen kasvu suurinta niillä alueilla, joilla on paitsi väestökasvu suurinta, myös tarvekertoimet ovat kasvaneet.

Taulukko 2. Rahoituksen aluekohtainen kasvu vuodelle 2025 verrattuna vuoteen 2024

Hyvinvointialue	**Rahoituksen kasvu vuodelle 2025, milj. euroa**	**Rahoituksen kasvu vuodelle 2025, euroa/asukas**	**Rahoituksen kasvu vuodelle 2025, prosenttia**
Helsinki	250	370	9 %
Vantaa ja Kerava	139	487	13 %
Länsi-Uusimaa	184	372	10 %
Itä-Uusimaa	36	362	9 %
Keski-Uusimaa	62	301	8 %
Varsinais-Suomi	261	532	13 %
Satakunta	74	350	7 %
Kanta-Häme	66	387	9 %
Pirkanmaa	231	428	10 %
Päijät-Häme	61	299	7 %
Kymenlaakso	65	407	8 %
Etelä-Karjala	34	273	6 %
Etelä-Savo	48	366	7 %
Pohjois-Savo	84	338	7 %
Pohjois-Karjala	57	350	7 %
Keski-Suomi	78	286	7 %
Etelä-Pohjanmaa	55	288	6 %
Pohjanmaa	56	318	7 %
Keski-Pohjanmaa	21	312	7 %
Pohjois-Pohjanmaa	172	412	10 %
Kainuu	29	418	8 %
Lappi	89	507	10 %
Manner-Suomi yht.	**2 151**	**386**	**9 %**

Taulukko 3. Rahoituksen jälkikäteistarkistuksen kohdentuminen hyvinvointialueittain

Hyvinvointialue	Alueen osuus vuoden 2025 rahoitukseen lisättävästä jälkikäteis-tarkistuksesta, milj. euroa	Alueen osuus vuoden 2025 rahoitukseen lisättävästä jälkikäteis-tarkistuksesta, euroa/asukas	Alueen osuus vuoden 2025 rahoitukseen lisättävästä jälkikäteis-tarkistuksesta, prosenttia
Helsinki	151	223	11 %
Vantaa ja Kerava	64	226	5 %
Länsi-Uusimaa	106	214	7 %
Itä-Uusimaa	24	244	2 %
Keski-Uusimaa	45	221	3 %
Varsinais-Suomi	130	264	9 %
Satakunta	56	267	4 %
Kanta-Häme	44	258	3 %
Pirkanmaa	135	250	10 %
Päijät-Häme	54	262	4 %
Kymenlaakso	46	288	3 %
Etelä-Karjala	32	259	2 %
Etelä-Savo	39	297	3 %
Pohjois-Savo	69	280	5 %
Pohjois-Karjala	48	297	3 %
Keski-Suomi	67	247	5 %
Etelä-Pohjanmaa	52	272	4 %
Pohjanmaa	45	251	3 %
Keski-Pohjanmaa	19	278	1 %
Pohjois-Pohjanmaa	108	258	8 %
Kainuu	22	311	2 %
Lappi	57	323	4 %
Manner-Suomi yht.	**1 412**	**253**	**100 %**

Liite 1. Vuosien 2024 ja 2025 rahoituksen määräytymisessä käytettävät THL:n palvelutarvekertoimet (vuoden 2024 rahoituksen tarvekertoimet pohjautuvat vuosien 2019 ja 2021 diagnoositietoihin ja väestön ikä- ja sukupuolirakennetta ja sosioekonomista asemaa kuvaaviin tietoihin ja vuoden 2025 rahoitus vuoden 2022 diagnoositietoihin ja väestön ikä- ja sukupuolirakennetta ja sosioekonomista asemaa kuvaaviin tietoihin).

	Terveydenhuollon palvelutarvekerroin			Vanhustenhuollon palvelutarvekerroin			Sosiaalihuollon palvelutarvekerroin		
	2024	2025	Muutos	2024	2025	Muutos	2024	2025	Muutos
Helsinki	0.89	0.89	0.00	0.75	0.76	0.01	0.81	0.82	0.01
Vantaa ja Kerava	0.89	0.91	0.02	0.58	0.61	0.04	0.84	0.88	0.04
Länsi-Uusimaa	0.86	0.85	0.00	0.62	0.64	0.02	0.75	0.75	0.00
Itä-Uusimaa	0.97	0.98	0.01	0.90	0.92	0.02	0.85	0.82	-0.03
Keski-Uusimaa	0.93	0.92	-0.01	0.74	0.74	0.00	0.85	0.83	-0.02
Varsinais-Suomi	1.01	1.05	0.04	1.07	1.09	0.02	1.01	1.02	0.02
Satakunta	1.05	1.06	0.00	1.18	1.18	0.00	1.11	1.11	0.00
Kanta-Häme	1.05	1.05	0.00	1.10	1.12	0.02	1.02	1.01	-0.01
Pirkanmaa	1.01	1.02	0.01	1.00	1.00	0.00	0.95	0.96	0.01
Päijät-Häme	1.08	1.06	-0.03	1.17	1.13	-0.03	1.07	1.06	0.00
Kymenlaakso	1.12	1.14	0.02	1.41	1.42	0.01	1.15	1.16	0.01
Etelä-Karjala	1.03	1.02	-0.02	1.21	1.19	-0.02	1.00	0.98	-0.02
Etelä-Savo	1.14	1.14	0.00	1.47	1.48	0.00	1.23	1.20	-0.03
Pohjois-Savo	1.12	1.10	-0.02	1.25	1.22	-0.04	1.20	1.18	-0.02
Pohjois-Karjala	1.19	1.17	-0.02	1.34	1.31	-0.03	1.29	1.26	-0.03
Keski-Suomi	0.99	0.97	-0.02	1.03	1.01	-0.01	1.04	1.02	-0.02
Etelä-Pohjanmaa	1.10	1.07	-0.02	1.29	1.27	-0.03	1.10	1.07	-0.03
Pohjanmaa	0.96	0.95	-0.01	0.98	0.96	-0.03	0.86	0.85	-0.02
Keski-Pohjanmaa	1.13	1.09	-0.04	1.23	1.20	-0.03	1.16	1.18	0.02
Pohjois-Pohjanmaa	0.99	0.98	0.00	0.98	0.98	0.00	1.17	1.20	0.03
Kainuu	1.14	1.14	0.00	1.41	1.43	0.01	1.28	1.25	-0.03
Lappi	1.12	1.12	0.00	1.23	1.25	0.03	1.34	1.34	0.00
Manner-Suomi yhteensä	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Liite 2. Hyvinvointialueiden laskennallisen rahoituksen muut määräytymistekijät vuonna 2024 ja 2025 (vuoden 2024 rahoituksen määräytymistekijät pohjautuvat vuoden 2022 tilastotietoihin ja vuoden 2025 rahoituksen määräytymistekijät pohjautuvat vuoden 2023 tilastotietoihin).

	Asukasluku			Vieraskielisten määrä			Ruotsinkielisten määrä kaksikielisillä hyvinvointialueilla			Asukastiheys			Saaristokuntien saaristossa asuvien määrä			Saamenkielisten määrä hyvinvointialueella, jolla sijaitsee saamelaisten kotiseutualueen kunnat			Yo-sairaala-alueen asukasluku		
	2024	**2025**	**Muutos**	**2024**	**2025**	**Muutos**	**2024**	**2025**	**Muutos**	**2024**	**2025**	**Muutos**	**2024**	**2025**	**Muutos**	**2024**	**2025**	**Muutos**	**2024**	**2025**	**Muutos**
Helsinki	664028	674500	1.6 %	121684	131878	8.4 %	36748	36844	0.3 %	0.00591	0.00586	-0.8 %	0	0		0	0		664028	674500	1.6 %
Vantaa ja Kerava	280495	285654	1.8 %	65771	72777	10.7 %	5914	5840	-1.3 %	0.01755	0.01735	-1.1 %	0	0		0	0		280495	285654	1.8 %
Länsi-Uusimaa	486346	494952	1.8 %	79773	88695	11.2 %	56952	56511	-0.8 %	0.15984	0.15830	-1.0 %	0	0		0	0		486346	494952	1.8 %
Itä-Uusimaa	98972	98987	0.0 %	6652	7269	9.3 %	27734	27358	-1.4 %	0.49954	0.50313	0.7 %	0	0		0	0		98972	98987	0.0 %
Keski-Uusimaa	203192	205444	1.1 %	13918	15739	13.1 %	0	0		0.15031	0.14972	-0.4 %	0	0		0	0		203192	205444	1.1 %
Varsinais-Suomi	485567	490786	1.1 %	43225	49484	14.5 %	27525	27498	-0.1 %	0.40202	0.40072	-0.3 %	22195	22096	-0.4 %	0	0		485567	490786	1.1 %
Satakunta	212556	211740	-0.4 %	9675	11188	15.6 %	0	0		0.67346	0.68088	1.1 %	0	0		0	0				
Kanta-Häme	169537	169547	0.0 %	8297	9725	17.2 %	0	0		0.56116	0.56514	0.7 %	0	0		0	0				
Pirkanmaa	532671	539309	1.2 %	31810	36426	14.5 %	0	0		0.45514	0.45272	-0.5 %	0	0		0	0		532671	539309	1.2 %
Päijät-Häme	204528	204479	0.0 %	12779	14366	12.4 %	0	0		0.51127	0.51508	0.7 %	0	0		0	0				
Kymenlaakso	159488	158658	-0.5 %	10395	11575	11.4 %	1199	1179	-1.7 %	0.52311	0.52959	1.2 %	0	0		0	0				
Etelä-Karjala	125353	125162	-0.2 %	9250	10493	13.4 %	0	0		0.77752	0.78427	0.9 %	0	0		0	0				
Etelä-Savo	130451	129914	-0.4 %	5121	6300	23.0 %	0	0		1.77470	1.79472	1.1 %	5712	5662	-0.9 %	0	0				
Pohjois-Savo	247689	248190	0.2 %	9190	11129	21.1 %	0	0		1.28143	1.28796	0.5 %	0	0		0	0		247689	248190	0.2 %
Pohjois-Karjala	162540	162321	-0.1 %	7880	9301	18.0 %	0	0		2.11569	2.13372	0.9 %	0	0		0	0				
Keski-Suomi	272437	273271	0.3 %	11002	13067	18.8 %	0	0		1.07751	1.08185	0.4 %	0	0		0	0				
Etelä-Pohjanmaa	190774	190539	-0.1 %	5426	7133	31.5 %	0	0		1.32350	1.33455	0.8 %	0	0		0	0				
Pohjanmaa	176323	177602	0.7 %	14836	17207	16.0 %	88933	88629	-0.3 %	0.76826	0.76815	0.0 %	5440	5413	-0.5 %	0	0				
Keski-Pohjanmaa	67805	67736	-0.1 %	2446	2907	18.8 %	6047	5984	-1.0 %	1.35486	1.36586	0.8 %	0	0		0	0				
Pohjois-Pohjanmaa	416543	418205	0.4 %	15227	17873	17.4 %	0	0		1.61792	1.62304	0.3 %	946	935	-1.2 %	0	0		416543	418205	0.4 %
Kainuu	70521	70164	-0.5 %	2876	3621	25.9 %	0	0		5.24092	5.30508	1.2 %	0	0		0	0				
Lappi	175795	176150	0.2 %	5853	7097	21.3 %	0	0		9.64736	9.69712	0.5 %	0	0		1558	1554	-0.3 %			
Manner-Suomi yht.	**5533611**	**5573310**	**0.7 %**	**493086**	**555250**	**12.6 %**	**251052**	**249843**	**-0.5 %**	**1**	**1**		**34293**	**34106**		**1558**	**1554**		**3415503**	**3456027**	**1.2 %**